

активно практикується участь у судовому засіданні поза межами приміщення суду у режимі відеоконференції. Поширеною дана форма участі у судовому засіданні стала ще у зв'язку з введенням карантину, зумовленого Covid-19.

Судова практика свідчить, що суди здебільшого задовольняють клопотання учасників справи про участь у судовому засіданні у режимі відеоконференції поза межами приміщення суду, якщо наявна відповідна технічна можливість.

Так, наприклад, Велика Палата Верховного Суду, розглядаючи касаційну скаргу, зазначила у своїй ухвалі від 07 червня 2022 року у справі № 910/10006/19, що з огляду на умови та обстановку, за яких має здійснюватися правосуддя і на необхідність дотримання принципів рівності усіх учасників судового процесу перед законом і судом; гласності та відкритості судового процесу; змагальності сторін та розумних строків розгляду справи, звернення до суду з клопотанням про розгляд справи в режимі відеоконференції дозволить дослідити й оцінити доводи касаційної скарги без порушення означених засад судочинства та водночас гарантувати та не наражати відвідувачів судового засідання на загрози їхньому життю, здоров'ю та безпеці, що можуть виникнути в умовах воєнної агресії проти України.

Однак враховуючи, що у багатьох судах не завжди наявна можливість проводити судові засідання у режимі відеоконференції, рекомендуємо заздалегідь уточнювати відповідну інформацію в суді. Крім того, про наявність у суду відповідної технічної можливості може бути зазначено в ухвалі про відкриття провадження у справі.

Таким чином, воєнний стан в Україні вніс свої корективи у процес розгляду судових справ. Однак, навіть в умовах воєнного стану конституційне право людини на судовий захист не може бути обмежено. Тому заходи, які наразі впроваджуються у судовій системі, мають на меті забезпечити можливість розгляду судових справ і не наражати на небезпеку життя та здоров'я учасників судового процесу.

УДК 342.9(043.3)

Шевчук О. Р.

кандидат юридичних наук, доцент кафедри конституційного, адміністративного та фінансового права, Західноукраїнський національний університет

АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ГРОМАДСЬКОГО КОНТРОЛЮ ДЕРЖАВНОЇ РЕЄСТРАЦІЇ АКТИВ ЦИВІЛЬНОГО СТАНУ

Громадський контроль реєстрації актів цивільного стану у механізмі правового регулювання суспільних відносин зумовлює необхідність встановлення меж дії правового режиму, не допускаючи їх надмірного розширення, а також теоретичного та законодавчого визначення єдиних

критеріїв, наявність яких передбачає обов'язковість реєстрації того чи іншого об'єкта, вироблення основ їх класифікацій.

У літературі механізм адміністративно-правового забезпечення управління розглядається як складний комплекс норм адміністративного права та заснованих на них загальних та спеціальних умов, процесів та засобів, що реалізуються державою для збереження встановленого порядку управління. За допомогою даного механізму аналізується та оцінюється також реалізація суб'єктивних прав громадян та організацій при здійсненні щодо них заходів щодо контролю та нагляду, вживаються заходи до втілення їх ідеальних правочинів у реальні.

Теоретичне обґрунтування цілей контролю має важливе практичне значення, оскільки правильно поставлена, нормативно закріплена мета є необхідною умовою дієвості. Крім цього постановка мети діяльності важлива для визначення засобів, за допомогою яких громадський контроль реєстрації актів цивільного стану буде здійснюватися [1, с. 20].

Забезпечення правового регулювання висування громадянських ініціатив саме по собі не є гарантією активного використання даного інституту представниками суспільства. Вони, як і підвищення довіри до державної влади неможливе без створення певних умов, можливостей з боку держави, забезпечення ним реагування на пропонувані до реалізації громадянські ініціативи [2].

Співпраця органів реєстрації актів цивільного стану з громадськістю є важливою умовою їх якісної та ефективної діяльності, яка відповідає чинному законодавству [3]. Міжнародний досвід роботи реєстрації актів цивільного стану свідчить, що така взаємодія є продуктивною та ефективною в умовах сьогодення.

Громадський контроль протилежний державному контролю, тому антагонізм у відношенні унеможливорює державно-правову «зв'язаність» суб'єкта громадського контролю.

Об'єктом адміністративно-правового регулювання у сфері державного контролю (нагляду) є суспільні відносини, що складаються у зв'язку із забезпеченням прав громадян та організацій як учасників контрольних (наглядових) відносин. Предметом регуляторного впливу є поведінка контрольних (наглядових) органів, їх посадових осіб. Гарантії покликані забезпечити таку поведінку цих органів, що найбільше відповідає законним інтересам контрольованих осіб. Це досягається за рахунок встановлення відповідних заборон, обмежень, обов'язків та процедур контрольної діяльності.

Розглянуті ознаки громадського контролю у своїй сукупності дозволяють скласти концептуальну характеристику та сформулювати поняття даного явища. При цьому у визначенні важливо вказати на самостійність громадського контролю;

відмовитися від визначення закритого переліку осіб, що його здійснюють, простого перерахування у визначенні форм та механізмів контролю;

дати вказівку на специфіку об'єкта соціального контролю;

акцентувати увагу на необхідності реагування на негативні явища, виявлені в ході контролю державних органів, інших інститутів громадянського суспільства та спрямований на вдосконалення державного та муніципального управління, усунення виявлених під час нього порушень, у тому числі шляхом встановлення відповідності діяльності органів та організацій, які здійснюють публічні повноваження, результатів їх діяльності нормативним вимогам, цілям та завданням діяльності публічної влади [4, с. 215].

Залучення іноземних громадян і апатридів як індивідуальних суб'єктів громадського контролю за діяльністю суб'єкта громадського контролю за діяльністю органів державної реєстрації актів цивільного стану видається виправданим і розумним, адже найчастіше вони не менше громадян України стурбовані діяльністю органів державної реєстрації актів цивільного стану, в якому вони знаходяться. Крім того, існуючі сьогодні можливості участі в державному управлінні (особливо пов'язані з мережею Інтернет) дозволяють залучити до такої діяльності фактично будь-яких осіб. Застосування заходів громадського контролю можливе лише за відповідністю контролюючих осіб додатковим вимогам, виконання яких також може здійснюватися іноземними громадянами та особами без громадянства, зокрема, специфіка контролю над забезпеченням прав людини така, що здійснювати його мають право лише громадські наглядові комісії.

Таким чином, громадський контроль за діяльністю органів реєстрації актів цивільного стану є особливим видом контролю, заснованим на добровільній діяльності громадян особисто і або у складі громадських об'єднань, недержавних некомерційних організацій, консультативно - дорадчих громадських органів, інших інститутів громадянського суспільства та спрямований на вдосконалення державного та муніципального управління, усунення виявлених під час нього порушень, у тому числі шляхом встановлення відповідності діяльності органів державної влади та місцевого самоврядування, організацій, які здійснюють окремі публічні повноваження, нормативним вимогам, цілям та завданням функціонування публічної влади.

По-друге, громадському контролю за діяльністю органів реєстрації актів цивільного стану притаманний ряд ознак, що дозволяють виділити його серед інших видів контролю, а саме відсутність владного характеру, необов'язковість, здійснення громадського контролю від імені громадськості та громадян, особливий суб'єктний склад громадського контролю – особами, які здійснюють такий вид контролю, не можуть бути органи державної влади та органи місцевого самоврядування.

По-третє, призначення громадського контролю за діяльністю органів реєстрації актів цивільного стану проявляється в його цілях стратегічно тактичних, приватних цілях осіб, які його здійснюють, а також у завданнях громадського контролю.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Миронюк Р.В. Громадський контроль за діяльністю поліції : моногр. /Дніпро: Видавець Біла К. О., 2020. 136 с. URL: <http://er.dduvs.in.ua/handle/123456789/3953>

2. Менська О. А. Інститут громадських інспекторів у сфері охорони культурної спадщини як інструмент громадського контролю в Україні. *Державне управління: удосконалення та розвиток*. 2021. № 11. – URL: <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=2381> (дата звернення: 27.11.2022). DOI: 10.32702/2307-2156-2021.11.38
3. Oleksandr O Bryhinets, Ivo Svoboda, Oksana R Shevchuk, Yevgen V Kotukh, Valentyna Yu Radich Public value management and new public governance as modern approaches to the development of public administration *Revista San Gregorio* T. 1, № 42
4. Lotte Bøgh Andersen, Public administration and political science: From monogamous marriage to professional partnership, *Governance*, 10.1111/gove.12733, 35, 4, (999-1004), (2022).

УДК 340.1

Штефан А. С.

*д.ю.н., старший дослідник,
завідувач відділу авторського
права і суміжних прав,
НДІ інтелектуальної
власності НАПрН України*

КРИТЕРІЇ ЯКОСТІ ЗАКОНУ У ПРАКТИЦІ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СУДУ З ПРАВ ЛЮДИНИ

Якість закону – це сукупність властивостей його форми та змісту, які зумовлюють здатність закону задовольняти потреби суспільства і держави шляхом належного та оптимального регулювання відповідних суспільних відносин [1, с. 6]. Питання про критерії якості закону неодноразово поставало у діяльності Європейського суду з прав людини (ЄСПЛ), вітчизняній судовій практиці та доктринальних дослідженнях. Не дивлячись на доволі істотні напрацювання у цій сфері, на сьогодні не існує усталеного переліку вимог чи умов, дотримання яких забезпечує якість окремого закону та законодавства у цілому. Тому подальші наукові розробки цієї проблематики не втрачають актуальності.

Формування переліку критеріїв якісного закону передусім потребує звернення до практики ЄСПЛ, котрий приділяє цьому питанню значну увагу. ЄСПЛ виходить з того, що поняття «закон» пов'язане з такими умовами якості як доступність і передбачуваність [2].

Доступність закону у вузькому розумінні впливає з його оприлюднення, завдяки чому кожна заінтересована особа має можливість ознайомитися зі змістом відповідних норм. Широке розуміння, яке застосовується у практиці ЄСПЛ, охоплює й інші форми поширення інформації: зокрема, у справі *Korbely v. Hungary* зауважено, що Женевські конвенції були проголошені в Угорщині Законом-декретом № 32 від 1954 року. Сам Закон-Декрет не містив тексту Женевських конвенцій, а його